

Még egyszer a fogadalmi templom.

— Nyilatkozik Tóbiás László. — Mit mond Schulek tanítványa? — A mérnökegyesület vitaülése. —

(Saját tudósítónktól.) Vasárnapi számában részletes képet rajzolt a *Délmagyarország* azokról a szerencséseknek épen nem mondható változtatásokról, melyeknek retorikáján Foerk Ernő olyan módon szűrte keresztül Schulek Frigyes pompás terveit, hogy szinte már alig lehet ráismerni.

Ma véleményét kértük ebben az ügyben Tóbiás László ismert műépítészről, aki az építést ellenőrző bizottság vitájában mindannyiszor a legnagyobb érdeklődést tanúsította. Tóbiás László kitért a válaszára elől, mert már teljesen elvesztette a küzdő kedvét. Nyilatkozatait mindazonáltal érdekes-szerűknél fogva itt közöljük:

— Nem kívánok foglalkozni már az egész dologgal — ugymond a kiváló építész — abba hagyom, mert látom, hogy nem tudom érvényesíteni álláspontomat. Magam vagyok csak a szegedi építészek között, aki a Foerk-féle változtatások fölött objektív kritikát gyakoroltam, a többiek ezt nem teheték azért, mert az egyik érdekelt, a másik nem érdekelt s ezért nem törődik az ügygel, a harmadik nincs itthon, a negyedik pedig a város szolgálatban áll.

— Így egyedül vagyok a játékban s igen kellemetlenül érintene, ha laikusok az én törekvésemben erőlködést látnának vagy keresnének. Én a magamét annak idején megmondtam s úgy érzem, hogy teljesítettem azt a kötelességemet, amivel a közgyűlés, a nagybizottság s általában a köz irányában tartozom. Engem a visszalépésre főleg az a körülmény vett rá, hogy ugyis eredménytelennek látom mindazt, amiket a magy- és kisbizottság ülésein szóvá tettem. Foerk Ernő urat nem tudom rávenni arra, hogy a megjegyzéseimet figyelembe vegye és mérlegelje, hanem ehelyett azt látom, hogy inkább személyi ténnyé viszi a dolgot akkor, amikor én objektíve tettem bírálat tárgyává az ő munkáját. Ezt ki is jelentettem neki. Mikor én arra hivatkoztam, hogy a torony nem egységes stílusban van tartva, tehát foglalkozzék vele és valószínűleg rá fog jönni, akkor Foerk Ernő ur azzal állott elő, miért figyelmeztetem én őt erre, hiszen ő annyira benne van már a fogadalmi templom tervezési és építési munkálataiban, annyira ismeri az egészet, hogy nem szorult figyelmeztetésre. Hát ez az, amiért én nem várok eredményt a figyelmeztetésem nyomán. Lehet, hogy talán nem jól fejeztem ki magamat, de mindenesetre tudom, mit akartam, ha nem is vagyok talán olyan dimenziójú ember, mint Foerk Ernő ur. Én Schulek Frigyes tanítványa vagyok, szoktam nála látogatásokat is tenni és a vele lefolytatott beszélgetések, de meg a magam meggyőződése alapján kívántam az egységes román stílus megőrzése érdekében azoknak a módosításoknak a kiküszöbölését, amelyeket Foerk Ernő ur — a nagybizottság utasítására-e, vagy sem, ez mellékes — az eredeti Schulek-féle terveken tett.

— A közgyűlésen szóvá teszi-e építész ur ezeket a dolgokat? — kérdezte munkatársunk.

— A közgyűlésen alig hiszem, legfőbb akkor, ha engem aposztrofálnának és

szükségesnek látom majd, hogy erre reflektáljak. Egyébként pedig, amint már a lapok megírták, Foerk ur február 24-én a szegedi Mérnök- és Építész Egyesület meghívására a városháza közgyűlési termében előadást fog tartani a fogadalmi templom tornyáról és én, mint az egyesület választmányának tagja, oda fogok hatni, hogy a tárgyhöz a szakemberek hozzászólhassanak. Ha a választmány így határoz, akkor én is részt veszek majd a vitában.

Jövő héten a választókerületi beosztás.

— A Ház előtt a javaslat. —

(Saját tudósítónktól.) A képviselőház mai ülésén Rakovszky Iván előadó már beterjesztette a közigazgatási bizottság jelentését a választókerületek új beosztásáról. Ennélfogva semmi akadályja nincs annak, hogy a jövő héten már kitűzze a Ház napirendjére a választókerületek új beosztásáról szóló törvényjavaslatot. Ez minden valószínűség szerint meg is fog történni. A javaslat tárgyalásánál a függetlenségi párt elnökei tanácsának tegnapi határozatához képest jelen lesz majd az ellenzék is, a vita tehát, amely a kerületek új beosztása körül meg fog indulni, bizonyára hosszú lesz.

A nemzeti munkapárt részéről a javaslattal szemben jelentős kifogások nem fognak elhangzani. A képviselőház múlt ülése után az erdélyi kerületekből megválasztott munkapárti képviselők együtt maradtak a Házban és barátságos eszmecserét folytattak a miniszterelnökkel és a belügyminiszterrel az erdélyi kerületek új beosztásáról. Ez alkalommal természetesen kérdést intéztek a miniszterelnökhöz a románokkal folytatott tárgyalás ügyében is.

Tisza István gróf miniszterelnök erre megismertette a képviselőkkel az erdélyi kerületi beosztás nemzetiségi vonatkozásait. Elmondta, hogy az összes erdélyi kerületek között csak hat lesz olyan, amelyben a románok oly tömör többséget alkotnak, hogy ott mást, mint román nemzetiségi képviselőt aligha fognak megválasztani, ha csak a románok időközben föl nem adják külön nemzetiségi pártszervezetüket. Ez a hat kerület mindenesetre oly képviselőt küld a Házba, akinek személyét a kerület maga fogja kiválasztani. Van ezenkívül még négy oly kerület Erdélyben, az új beosztás szerint, amelyben a románok szintén nagy többségben vannak, ezek a kerületek azonban a magyarság részére esetleg megnyerhetők lennének.

Az erdélyi képviselők teljes megnyugvással fogadták a miniszterelnök kijelentéseit, de két kerületre nézve, nevezetesen, a hunyadmegyei brádi és az alsófehérmegyei magyarigeni kerületre nézve bizonyos kívánságokkal állottak elő. Ezek a kívánságok arra vonatkoztak, hogy bizonyos községeknek ezekhez a kerületekhez való csatolásával az illető kerület tervezett beosztásán változtatás történjék.

Tisza István gróf készséggel megígérte, hogy ezeket a kívánságokat új megfontolás tárgyává teszi és ezzel kapcsolatban újabb jelentéstételre fogja fölszólítani Hunyad és Alsófehér vármegyék főispánjait.

Az erdélyi képviselők ezt a nyilatkozatot is megnyugvással vették tudomásul.

Debrecennek nem kell az új egyetem.

— Miért nem adják Szegednek? —

(Saját tudósítónktól.) Allandóan baj van a pozsonyi és a debreceni egyetemmel. Pozsonyban már botrányok is voltak, dacára, hogy évek múlva se lesz új egyetem! Most pedig Debrecenben adták ki a jelszót, hogy „Adjuk vissza az egyetemet.” Hiába, megboszulódik az, ha olyan városokba viszik az egyetemeiket, amelyek abszolút nem kívánják és mincsenek arra képesítve, még nem ért meg számukra a kérdés, még nem tudják eltartani a főiskolát. És megboszulódik az is, ha az ország legelső vidéki városát, a nemzeti fővárost, a Délmagyarország gócpontját: Szegedet mellőzik. Végig hangzik az országban a debreceni magyarok kiáltása: nekik nem kell az új egyetem. Viszont Szeged kiáltása is végig harsant már Magyarországon és csatlakozott is hozzánk az ország kulturális részének helyeslése: nekünk — Szegednek — kell, muszáj az egyetem! Mi megérdemeljük, mi megértünk már rá, mi eltartjuk és nekünk hivatásunk van.

Rendben volna: Debrecen visszaadja az egyetemet és meg is indokolja, miért. Ugyan ekkor, az érem másik oldalán ott van Szeged. Jó, ha Debrecennek nem kell az egyetem, ám adják ide Szegednek! Ez ugyis Szegedé: lelkiismeret és kultúra szerint. Szeged jussa előbbvaló Pozsonynál és Debrecennél. előbbvaló bármely magyar városánál. Nekünk kell az új egyetem, mi el tudjuk és elakarjuk tartani, mi nem rendezünk körülötte botrányokat, mi úgy építjük fel, ahogy a becsületes és erős kultúra parancsolja.

A debreceniek mozgalmáról ez a híradás szól:

Nagy feltűnést kelt Debrecenben az a mozgalom, amelyet Szávay Gyula iparkamarai titkár indított, hogy a város — ne fogadja el az egyetemet. Szávay Gyula a mozgalom érdekében felhívással fordul a közönséghez s ebben elmondja, hogy a debreceni egyetemért súlyos milliókat kell fizetnie a városnak s Debrecen most nincs abban a helyzetben, hogy annyi pénzt áldozzon. Közgyűlést kell összehívni, ugymond s ezen kimondani, hogy Debrecen ez idő szerint nem reflektál az egyetemre s tekintve, hogy biztos tudomása szerint a kormány is szívesen veszi, ha az egyetem létesítésével járó terhektől megszabadul, bizonyos, hogy a törvényhozás is hozzájárul az egyetemi törvény életbeléptetésének fölfüggesztéséhez. Szávay azzal a felhívással végzi az írását: Adjuk vissza az egyetemet!

A debreceni egyetem fölállításának tizenkettedik órájában fölvetett mozgalomnak rendkívül érdekes előzményei vannak. A kormány, mint ismeretes, kezdettől fogva idegenkedett attól, hogy a debreceni egyetemhez orvosi fakultást kapcsoljon. Annak idején, mikor még őt egyetem fölállítását tervezték kormánykörökben s katonai, közgazdasági, műszaki fakultásokról terveztek, a debreceni egyetemnek orvosi fakultás helyett közgazdasági kart szántak. Debrecen azonban ragaszkodott az orvosi fakultáshoz s így, mikor az őt egyetem-tervből kettő lett, a debreceni egyetemnek is orvosi fakultást ígértek. Az orvosi kar fölállításának időpontját később 1920-ig akarták kitolni, de a debreceniek fellépésére az orvosi karon 1917-ben már megkezdődik a tanítás. A kormányt azonban még sem hagyta nyugton az orvosi egyetem költséges fentartása s ezért, mikor a város és a tiszántúli református egy-